

Põlva Tehnika Metallitööd OÜ-le välisõhu saasteloa andmine

1. ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

Põlva Tehnika Metallitööd OÜ (registrikood 11600370, Raudtee 1, Põlva linn, Põlva vald, 63306 Põlva maakond, edaspidi *käitaja*) esitas 05.08.2016 Keskkonnaametile välisõhu saasteloa taotluse ja lubatud heitkoguste projekti (edaspidi *LHK*). Taotlus registreeriti Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 05.08.2016 numbriga 15-2/16/394. Käitaja taotles välisõhu saasteluba Põlva maakonnas Põlva vallas Põlva linnas Raudtee 1 (katastritunnus 62001:005:0060) asuva metallitööstuse (edaspidi *käitis*) saasteallikatele.

Käitaja põhitegevusalaks on metallkonstruktsioonide ja nende osade tootmine (EMTAK 25119). Käitajal on välisõhu saasteloa omamine kohustuslik lähtuvalt keskkonnaministri 11.06.2014 määruse nr 20 „Saasteainete heitkogused ja kasutatavate seadmete võimsused, millest alates on nõutav välisõhu saasteluba ja erisaasteluba“ (edaspidi *määrus nr 20*) § 2 lõikest 4, sest käitise saasteallikatest välisõhku eralduvate lenduvate orgaaniliste ühendite summaarne heitkogus ületab 0,1 tonni aastas.

Käitis koosneb kahest eraldi seisvast hoonest – metallist kaarhallist, kus tehakse värvimistöid, ja kivist tootmishoonest, kus tehakse metallitöid (lõigatakse, treitakse, freesitakse) ning keevitatakse. Metallitööde käigus välisõhku eralduvaid saasteaineid ei teki. Keevitamisel tekkivad saasteained (tahked osakesed, raud(III)oksiid, mangaaniühendid ja muud tahked osakesed) püütakse kinni kohtventilatsiooniseadmega Kemper filter-master. Seadmel on kõrge efektiivsusega (99,9%) filtersüsteem ning puhastatud õhk suunatakse tagasi tootmisruumi. Filtri vahetamise vajadusest annab automaatselt märku indikaatortuli. Keevitamisel tekkivate saasteainete heitkogused jäävad filtri kõrge efektiivsuse tõttu alla 1 kg/a ja neid ei ole saasteloa taotluses arvestatud.

Metalldetailide ja metallist tooteid värvitakse kaarhallis. Kaarhallis on väiksemat mõõtu detailide värvimiseks kasutusel värvimiskamber. Värvimisel lenduvad orgaanilised ühendid juhitakse värvimiskambri välisõhku värvimiskambri ventilatsiooni väljaviske ava kaudu (V-1). Suuremate detailide ja toodete värvimiseks kasutatakse ülejäänud kaarhalli pinda. Värvimisel lenduvad orgaanilised ühendid juhitakse välisõhku kaarhalli üldventilatsiooni väljaviske ava kaudu (V-2). Kaarhallis saasteainete püüdeseadmeid ei kasutata. Käitise tootmisandmete põhjal nähtub, et aasta kaalutud keskmiselt kasutatakse 57% värvikogusest värvimiskambris ja 43% kaarhallis. Prognoositav maksimaalne lahusti kulu metalldetailide katmisel on kuni 2,458 t/a, millest lendub välisõhku 100%. Taotletav lenduvate orgaaniliste ühendite aastane heitkogus on seega 2,458 tonni. Sellest lähtuvalt ei kohaldu käitaja tegevusele tööstusheite seaduse § 113 lõike 1 sätteid, mille punkti 5 järgi kohaldatakse metall-, plast-, tekstiil-, kanga-, kile- ja paberpinna katmisel nimetatud sätteid, kui metallpinna katmisel on lahustite kasutamine ühel tootmisterritooriumil aastas 5 tonni või enam.

Käitise ruumide kütteks ja sooja veega varustamiseks kasutatakse kaugkütet, käitisel endal puuduvad põletusseadmed.

Käitis paikneb Põlva maakonnas Põlva linna põhjaosas. Käitise tootmisterritooriumi sihtotstarve on 100% tootmismaa. Käitisest kirde suunal paikneb 100% transpordimaa, kinnistu ida ning kagu suunda jääb 100% ärimaa. Ülejäänud suundades ümbritseb käitise kinnistut 100% tootmismaa. Lähimad kortermajad asuvad käitaja tootmisterritooriumi piirist 120-170 m kaugusel ja lähimad individuaalelamud 70 m kaugusel lõuna suunas. Käitis ei asu kaitse- ega hoiualal, Natura 2000 linnu- ega loodusalal. Kaitstavad loodusobjektid territooriumil ja saasteallikate mõjualas puuduvad.

Välisõhu saasteluba on välisõhu kaitse seaduse (edaspidi *VÕKS*) § 67 kohaselt dokument, mis annab seaduses sätestatud juhtudel õiguse viia saasteaineid välisõhku paiksest saasteallikast ning määrab selle õiguse kasutamise tingimused. Välisõhu saasteloa taotluse menetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) avatud menetluse sätteid.

Keskkonnaamet kontrollis käitaja poolt esitatud välisõhu saasteloa taotluse ja LHK sisu vastavust keskkonnaministri 12.11.2013 määruses nr 66 „Välisõhu saasteloa ja erisaasteloa taotluse ja loa vormid ning loataotluse sisule esitatavad nõuded“ sätestatud nõuetele ning leidis, et esitatud taotlusmaterjalid vastavad kehtestatud nõuetele. Keskkonnaamet edastas käitajale 05.08.2016 välisõhu saasteloa menetluse algatamise teate kirjaga nr 15-2/16/394-2.

VÕKS § 78 lg 1 kohaselt tuleb loa andjal avalikustada saasteallika taotluse menetluse algatamise teade ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded (www.ametlikudteadaanded.ee). Välisõhu saasteloa taotluse menetlusse võtmise teade avalikustati ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded 05.08.2016. Avalikustamisel ettepanekuid ja vastuväiteid välisõhu saasteloa taotluse kohta ei laekunud.

VÕKS § 78 lg 4 kohaselt saadab saasteloa andja kahe nädala jooksul pärast taotluse menetluse algatamist taotluse koopia koos taotlusmaterjalidega saasteallika asukoha kohaliku omavalitsuse organile. Välisõhu saasteloa taotlus ja LHK projekt edastati Põlva Vallavalitsusele 05.08.2016 kirjaga nr 15-2/16/394-3. Põlva Vallavalitsus ettenähtud tähtajaks oma arvamust ei avaldanud ega palunud ka vastamise tähtaega pikendada. Seega saab Keskkonnaamet HMS § 16 lõike 2 kohaselt menetleda käitaja välisõhu saasteloa taotlust ilma kohaliku omavalitsuse arvamusest.

Keskkonnaamet esitas HMS § 40 lg 1 kohaselt xx.10.2016 kirjaga nr 15-2/16/383-x välisõhu saasteloa eelnõu ning välisõhu saasteloa korralduse eelnõu käitajale tutvumiseks ja ettepanekute esitamiseks. Täiendavalt edastas Keskkonnaamet xx.10.2016 Põlva Vallavalitsusele välisõhu saasteloa eelnõud arvamuse avaldamiseks kirjaga nr 15-2/16/383-x. Välisõhu saasteloa eelnõu valmimisest ja selle avalikustamisest teavitati Keskkonnaamet xx.10.2016 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ÕIGUSLIKUD JÄRELDUSED

HMS § 8 kohaselt on haldusorgan seadusega avaliku halduse ülesandeid täitma volitatud asutus. VÕKS § 70 kohaselt annab Keskkonnaamet paikse saasteallika käitajale välisõhu saasteloa. Käitajal on välisõhu saasteloa omamine kohustuslik lähtuvalt keskkonnaministri 11.06.2014 määruse nr 20 § 2 lõikest 4, kui käitise saasteallikatest eralduvate lenduvate orgaaniliste ühendite heitkogus ületab summaarselt 0,1 tonni aastas.

VÕKS § 68 lõige 2 sätestab, et kui saasteloa omamine on vähemalt ühe saasteaine tõttu kohustuslik, märgitakse saasteloa taotluses ja saasteloas kõik sellest saasteallikast eralduvad saasteained, mille heitkogus on aastas üks kilogramm või rohkem. VÕKS § 68 lõige 3 sätestab, et kui saasteallika käitaja ei ole ületanud määrusega nr 20 kehtestatud saasteainete heitkoguseid, siis on saasteainetel, mille heitkogus on aastas üks kilogramm või enam, informatiivne tähendus. Keskkonnaamet võtab aluseks VÕKS § 68 lõike 2 ja kannab välisõhu saasteloale kõik taotletavad saasteained, mis on aastas 1 kg ja enam.

Keskkonnaamet kontrollis välisõhu saasteloa taotluse ja LHK projekti vastavust keskkonnaministri 8. juuli 2011. a määrusele nr 43 (edaspidi *määrus nr 43*) "Välisõhu saastatuse taseme piir- ja sihtväärtused, saasteaine sisalduse muud piirnormid ning nende saavutamise tähtajad"¹. Välisõhu saasteloa taotlus ja LHK projekt vastasid määruse nõuetele. Määruse 43 § 2 lõige 2 sätestab, et paiksest saasteallikast eralduva saasteaine lubatud heitkoguse määramisel eeldatakse, et saasteaine sisalduse piirnormi täitmine on tagatud saasteallika tootmisterritooriumi piiril. Käitaja välisõhu saastetaseme arvutuslikud tulemused näitavad, et ettevõtte tegevusega välisõhu saastatuse taseme piirväärtusi ei ületata ühegi saasteaine osas tootmisterritooriumi piiril ja väljaspool.

Vastavalt Keskkonnaregistri avaliku teenuse registriobjektide kaardirakendusele (<http://register.keskkonnainfo.ee>) asub lähim paikne välisõhu saasteallikas käitaja saasteallikatest ca 115 m kaugusel kagu suunas. Tegemist on AS-ile TARTU TERMINAL (edaspidi *tankla valdaja*) kuuluva tanklaga, millel esineb ksüleeni (C₈H₁₀ – teravalõhnaline lenduv orgaaniline saasteaine, mis eraldub ka bensiini käitlemisel) osas koosmõju käitaja saasteallikatega. Rohkem paikseid välisõhusaasteallikaid, mille koosmõju (võttes arvesse ka käitise saasteallikate karakteristikat) hinnata, lähikonnas ei asu.

Nimetatud tankla eelmine valdaja, aktsiaselts Olerex, omas selle tankla käitamiseks välisõhu saasteluba nr L.ÕV.PÕ-187329, mis on tunnistatud kehtetuks Keskkonnameti Põlva-Valga-Võru regiooni juhataja 20.09.2016 korraldusega nr 1-3/16/2368. Nimetatud saasteluba tunnistati kehtetuks lähtuvalt saasteallika valdaja avaldusest ja määruse nr 20 § 3 lõikest 3 ja 5, sest aktsiaselts Olerex oli lõpetanud selles tanklas oma tegevuse juba 2015. aastal ning uuel tankla valdajal ei olnud enam kohustust omada saasteluba, sest antud tanklas jääb summaarne bensiini aastane laadimiskäive kordades väiksemaks, kui määruses nr 20 nõutud 2000 m³.

Võttes arvesse käitaja LHK projektis olevaid saasteainete hajuvusarvutuste tulemusi ning saasteloa nr L.ÕV.PÕ-187329 taotluses olevaid hajuvusarvutuste tulemusi, jääb ca 1,2 korda ksüleeni saastatuse taseme piirväärtust (SPV₁) ületava kontsentratsiooniga ala tankla valdaja territooriumil asuvate kütusetankurite vahele. Selline olukord võib tekkida ainult väga harvadel juhtudel, kui selles piirkonnas harva esinevate ilmastikutingimuste korral (kirdetuul 0,5-2 m/s) mõlemad käitised töötavad üheaegselt maksimaalse koormusega (metalli värvimine käitise värvimiskambris ja kaarhallis, tanklas kütusemahutite täitmine ja sõidukite tankimine kõikidest olemasolevatest tankuritest korraga). Sellest lähtudes saatis Keskkonnameti välisõhuspetsialist 14.09.2016 tankla valdajale e-kirja, milles palus tal anda hinnang käitaja tegevusest tingitud välisõhu saastatuse taseme kohta tankla territooriumil. Tankla valdaja teatas oma e-kirjas, mis registreeriti Keskkonnaamet dokumendihaldussüsteemis 16.09.2016 numbri all 15-2/16/394-4, et neil puuduvad pretensioonid käitaja tegevuse kohta ning neil ei ole vastuväiteid käitajale välisõhu saasteloa andmise kohta.

Võttes arvesse, et hajuvusarvutuste tulemuste kohaselt jääb piirväärtust ületava kontsentratsiooniga ala tankla valdaja tankla territooriumile ning väljaspool mõlema käitise territooriume on hajuvusarvutuste kohaselt piirväärtus tagatud, leiab Keskkonnaamet, et ei ole otstarbekas kohustada käitajat rakendama täiendavaid meetmeid käitise saasteallikatest välisõhku heidetavate saasteainete heitkoguste vähendamiseks.

Lahusteid sisaldavate valmististe kasutamisel eralduvate saasteainete heitkogused on leitud Keskkonnaministeeriumi poolt 16.04.2013 heakskiidu saanud massibilansi meetodika „LOÜ-de sisalduse arvutamiseks kasutatavates kemikaalides ning väljuvates gaasides koos näidete ja kommentaaridega“ alusel. Andmed kemikaalide koostise kohta on võetud ohutuskaartidelt.

VÕKS § 20 sätestab, et välisõhu saastatuse taseme arvutamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Saasteainete hajumisarvutused on teostatud keskkonnaministri 22. septembri 2004. a määruse nr 120 „Välisõhu saastatuse taseme määramise kord“ § 8 lõige 1 punkti 1 mudeli alusel. Saasteainete modelleerimisel on kasutatud Gaussi saasteleviku kontseptsioonil baseeruvat modelleerimistarkvara AEROPOL (versioon 5.1), mis on välja töötatud Tartu Ülikoolis.

Lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõikest 1, § 6 lõigetest 1 kuni 3 ja Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. a määrusest nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” (edaspidi *määrus nr 224*) § 15 lõikest 1, tuleb keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang anda tegevuste korral, kui esemete või toodete pinnatöötlusel orgaaniliste lahustite kasutamisega, näiteks värvimine, on orgaaniliste ainete kulu üle 50 tonni aastas või üle 150 kilogrammi tunnis. Antud juhul keskkonnamõju hindamist ei alгатata, sest käitaja kasutab orgaanilisi lahusteid kuni 2,458 t/a. Käitise lahustikulu jääb alla keskkonnamõju hindamise andmise vajalikkuse eelhindangu künnise.

Määruse nr 224 § 15 lg 9 kohaselt tuleb keskkonnamõju hindamise algamist kaaluda ka muude tegevuste korral, mis võivad kaasa tuua ebameeldiva või ärritava lõhnaaine eraldumise välisõhku. Metallide mehaanilise töötlemise käigus (lõikamine, freesimine, treimine) välisõhku saastavaid saasteaineid ei teki. Kleepimise käigus tekkivaid saasteaineid välisõhku ei suunata, vaid saastunud õhk puhastatakse Kemper filter-master filtersüsteemis ja suunatakse tagasi siseruumi. Metallidetaile ja tooteid värvitakse kaarhallis. Värvimisel lenduvad orgaanilised ühendid juhitakse välisõhku üld- ja värvimiskambri ventilatsioonide väljaviske avade kaudu (V-1; V-2). Kaarhallis saasteainete püüdeseadmeid ei kasutata. Käitise tootmisterritooriumi sees kui ka väljaspool välisõhu saastatuse taseme piirväärtuseid ei ületata. Tekkivad saasteainete kontsentratsioonid on madalad ja jäävad alla 47% saastatuse taseme piirmääradest. Tuginedes eelnimetatule, eelhindangu koostamist vajalikuks ei peetud ja keskkonnamõju hindamist ei alгатatud.

Tööstusheite seaduse § 113 lõige 1 punkt 5 kohaselt kulub metallpindade katmine seaduse reguleerimisalasse juhul, kui lahusti, sh lahustite koostises oleva lahusti kasutamine aastas on 5 tonni või enam. Käitaja tegevus ei kuulu antud seaduse reguleerimisalasse.

Käitaja käitisest välisõhku heidetavate saasteainete arvutuslikult saadud saastatuse taseme maksimaalväärtused ei ületa VÕKS § 26 ja 27 alusel kehtestatud saastatuse taseme ühe tunni keskmisi piirväärtusi (SPV₁). Saasteainete hajumisarvutused näitasid, et mõlema saasteallika (V-1 ja V-2) koosmõjust tekkis kõrgeim saastatuse tase ksüleenil – 47,0 % SPV₁ väärtusest, mis saavutatakse käitise tootmisterritooriumi sees tootmishalli lähistel. Ülejäänud saasteainete

kontsentratsioonid jäävad SPV₁ suhtes veelgi madalamaks. Kuna käitaja käitise tegevusest tekkivate saasteainete arvutuslikud maksimaalsed kontsentratsioonid ei saavuta käitise tootmisterritooriumi piiril või sellest väljaspool 40% SPV₁-st, siis Keskkonnaamet ei pea vajalikuks hinnata välisõhu kvaliteedi vastavust VÕKS § 26 ja 27 alusel kehtestatud piirväärtustele, kontrollidest käitise välisõhku heidetavate saasteainete heitkoguste suurust ja koostist mõõtmiste teel (VÕKS § 89 lg 1 p 7). Kaebuste tekkimisel jätab Keskkonnaamet endale õiguse vajadusel lisada käitaja välisõhu saasteloasse täiendavaid tingimusi ja nõuda täiendavate leevendavate meetmete kasutamist heite vähendamiseks.

3. OTSUS

Käesoleva otsusega väljastatav välisõhu saasteluba nr L.ÕV/328250 annab käitajale õiguse Põlva maakonnas Põlva vallas Põlva linnas Raudtee 1 asuvas metallitööstuse värvimistöödeks kohaldatud kaarhallis kasutada aastas metallpindade värvimisel kemikaale, mille orgaanilise lahusti sisaldus kokku on kuni 2,458 tonni.

Lähtudes eeltoodust ja tuginedes välisõhu kaitse seaduse § 70 ning Keskkonnaameti peadirektori 18.07.2016 käskkirja nr 1-1/16/2016 “Regioonide põhimääruste kinnitamine” lisa 1 “Lõuna regiooni põhimäärus” punktile 2.1 ja 3.5.8, otsustan:

1. väljastada Põlva Tehnika Metallitööd OÜ-le (registrikood 11600370, aadress Raudtee 1, Põlva linn, Põlva vald, 63306 Põlva maakond) kehtivusega (XX.10.2016-tähtajatu välisõhu saasteluba nr L.ÕV/328250, aadressile Põlva maakond, Põlva vald, Põlva linn, Raudtee 1 (katastritunnus 62001:005:0060);
2. avalikustada Põlva Tehnika Metallitööd OÜ-le välisõhu saasteloa andmine väljaandes Ametlikud Teadaanded;
3. käesolev korraldus jõustub teatavaks tegemisest;
4. välisõhu saasteluba nr L.ÕV/328250 on kättesaadav Keskkonnaameti keskkonna-teenuste portaalis (<https://eteenus.keskkonnaamet.ee/>).

4. VAIDLUSTAMISVIIDE

Käesolevat otsust on võimalik vaidlustada halduskohtumenetluse seadustikus ning haldusmenetluse seaduses sätestatud korras, esitades 30 päeva jooksul korralduse teatavaks tegemisest vaide loa andjale või kaebuse Tartu Halduskohtusse.

5. KORRALDUSE TEATAVAKS TEGEMINE

Teha korraldus teatavaks Põlva Tehnika Metallitööd OÜ-le, Põlva Vallavalitsusele ja Keskkonnainspektsioonile.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ena Poltimäe
juhataja
Lõuna regioon

Teadmiseks: 1. Põlva Tehnika Metallitööd OÜ, info@polvatehnika.ee
2. Põlva Vallavalitsus, info@polva.ee
3. Keskkonnainspeksioon, keskkonnainspeksioon@dhs.envir.ee

Peeter Ekstein
välisõhuspetsialist
Lõuna regioon